

Projekt

Tři svědkové konce

Tato práce je předložena studijnímu oddělení Global University jako jeden z požadavků pro klasifikaci v předmětu

*BIB3053 Témata velkých proroků,
čtvrté vydání.*

Vypracoval
Michael Buban
Odevzdáno dne 1.3.2013

Obsah

Zadání	3
Izaiáš	3
Izaiáš jako osoba	3
Izaiášova doba	3
Izaiášovi posluchači	4
Jeremiáš	4
Jeremiáš jako osoba	4
Jeremiášova doba	4
Jeremiášovi posluchači	5
Ezechiel	6
Ezechiel jako osoba	6
Ezechielova doba	6
Ezechielovi posluchači	6
Bibliografie	6

Zadání

Stručně popsat život Izaiáše, Jeremiáše a Ezechiela, údobí, ve kterém každý z těchto proroků psal a duchovní potřeby původních posluchačů. Popis každého proroka by měl dosáhnout délky 300-400 slov.

Popsat každého z vybraných proroků jako osobu, jeho politické a historické podmínky a morální okolnosti původních čtenářů jeho proroctví.

Izaiáš

Izaiáš jako osoba

Běda mi, jsem ztracen. Jsem člověk nečistých rtů a mezi lidem nečistých rtů bydlím.

Izajáš 6,5

- Nekompromisní reflexe své osoby a své společenské souvislosti (Iz 6,5).
- Pravděpodobně ženatý. Prorockou službu sdílela celá rodina (Iz 8,3).
- Měl přístup k dvornímu dění (např. 2Pa 26,22; 2Pa 32,32).

Izaiášova doba

Vidění Izajáše, syna Amósova, které viděl o Judsku a Jeruzalému za dnů Uzijáše, Jótama, Achaza a Chizkijáše, králů judských.

Izajáš 1,1

- Izaiášova služba pravděpodobně v letech 739-701 př. Kr.¹
- Králové, za jejichž vlády Izajáš prorokoval:
  - **Uzijáš**
    - Dobrý král. „Činil to, co je správné v Hospodinových očích...“ (2Pa 26,4).
    - Na sklonku kralování zpychl, páčil v chrámu kadidlo, rozltil se proti kněžím a Bůh ho ranil malomocenstvím.
  - **Jótam**
    - Činil to, co je správné. Podmanil si Amónovce. (2Pa 27).
  - **Achaz**
    - Nečinil to, co je správné. Šel ve stopách králů Izraelských, odlil sochy baalů (2Pa 28,2).
    - Kvůli němu Hospodin pokořoval Judsko (2Pa 28,19).
    - Tvrdě prohrál v Syro-efrajimských válkách (2Pa 28; Iz 7).
    - Vydrancoval Hospodinův dům (2Pa 28,21). V každém městě udělal posvátná návrší.
    - Nebyl pochován v hrobce Izraelských králů.
  - **Chizkijáš**
    - Činil to, co je správné. Očistil, opravil a posvětil Hospodinův dům. Podnítil duchovní obnovu (2Pa 29).
    - Pokusil se o náboženské sjednocení Židů (2Pa 30,1.5-11).
    - Duchovní obnova se zdařila, Hospodin požehnal jeho iniciativě (2Pa 30,20;31,10.21).
    - Chizkijáš důvěřoval Hospodinu navzdory přesile a propagandě nepřátel i v nemoci (2Pa 32; Iz 37-39; 2Kr 18,17-37).
    - Ačkoli na sklonku vlády málem zakopl o svou pýchu, odkaz jeho vlády nebyl zmařen.

¹ Isaiah Timeline. *Bible Suite* [online]. 2011 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://bibletimeline.info/isaiah/1.htm>

- **Menaše**

- Mimořádně nevybíravými způsoby zcela zneval odkaz svého otce (2Pa 33,1-11).
- Hospodin na něj dopustil asyrské zajetí. On se pokořil a poznal, že Hospodin je Bůh (2Pa 33,12-13).
- Zbytek Menašeho kralování je možné hodnotit pozitivně.

Izaiášovi posluchači

Že se mi chodíte ukazovat! Kdo po vás chce, abyste šlapali má nádvoří?

Izajáš 1,12

- Kritika tradiční zbožnosti (Iz 1,11n; 29,13). Výzva ke zbožnosti autentické (Iz 1,18).
- Kritika společenských poměrů: Zbohatlictví (Iz 5,8), licoměrnosti (Iz 5,20).
- Běda okolním národům (např. 28,1).
- Výzva k důvěře v Hospodina v případě Syro-efraimské války za vlády Achaza (Iz 7,3-6).
- Výzva k důvěře v Hospodina v případě Asyrské hrozby a v případě Chizkijášovy nemoci (Iz 37-39).

Jeremiáš

Jeremiáš jako osoba

Oči mi slzí bez ustání, bez ochabnutí, dokud nepohlédne, dokud se nepodívá Hospodin z nebe.

Pláč 3,49n

- Pocházel z kněžské rodiny (Jr 1,1).
- Povolán Hospodinem pravděpodobně v mládí. Cítí se nehodný svěřeného úkolu, je však povzbuzen a zmocněn Hospodinem (Jr 1,4-16).
- Drtivá reflexe neutěšených poměrů v Judsku (Jr 9,1).
- V cyklech nářků hořekuje nad odmítnutím Hospodinovy zvěsti a nad útlakem, který kvůli zvěstování zakouší ze strany příbuzenstva (Jr 10,1 – 2,17) i společnosti (Jr 16,1 – 17,18; 20,7-18).
- Složil žalozpěv po smrti Jóšijáše (2. Par 35,25).
- Kronikářem uznán za proroka (2. Par 36,12).

Jeremiášova doba

- Jeremiášova služba pravděpodobně 627-586 př. Kr.²
- Jeremiáš ostře reflektuje špatnou službu izraelských pastýřů (králů) (Jr 23,1-8) a proroků (Jr 23,9-40).
- Za svá proroctví často perzekuován (např. Jr 36,26).
- Jeremiáš prorokoval za těchto izraelských králů:

- **Jóšijáš**

- Prorokova služba začíná v třináctém roce Jóšijášova kralování (Jr 1,2).
- Jóšijášovi bylo tehdy 21 let. Již od 16ti let se dotazoval Hospodina a očišťoval zemi od modlářství (2Par 34,1nn; 2Kr 23,3). Jóšijáš podnítl náboženskou reformu (2Par 34,31), jaké nebylo od doby proroka Samuele (2Par 35,18). Nerozvážně se postavil tažení faraóna Néka a zemřel (39).
- Královský poznamenává na adresu Jóšijáše silné dobrozdání:
Nebyl mu podoben žádný král před ním, který by se obrátil k Hospodinu celým svým srdcem a celou svou duší a celou svou silou a činil vše podle zákona Mojžíšova. A ani po něm nepovstal žádný jemu podobný.

² Jeremiah Timeline. *Bible Suite* [online]. 2011 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://bibletimeline.info/jeremiah/1.htm>

- 2Kr 23,25
- Přesto Hospodin nezměnil svůj záměr s potrestat lid za jeho nevěrnost (2Kr 23,26n). Jeremijáš zřejmě vítal Jóšijášovy reformy a oplakal jeho smrt, jeho zaznamenaná proroctví ale naznačují, že tušil Hospodinův záměr, který měl otřást se sebevědomím Izraele.
- **Jóachaz**
    - Vládl jen tři měsíce. Faraó Néko ho odvedl do Egypta a namísto něj ustanovil v Jeruzalémě jeho syna Jójakíma (2Kr 23,33).
    - Dopouštěl se zlého (2Kr 23,32).
  - **Jójakím**
    - Faraonovi musel odvádět daně (2Kr 23,35).
    - Přitáhl na něj Nebúkadnesar a na tři roky si ho podmanil. Jójakím se mu vzbouřil (2Kr 24,1), za což byl v bronzových řetězech odveden do Babylóna (2Par 36,6).
  - **Jójakín**
    - Dopouštěl se zlého (2Kr 24,9).
    - Nebúkadnesar jej zajal, vyplenil chrám (2Kr 24,12n) a odvedl do zajetí špičky izraelské civilizace (2Kr 24,14; 2Par 36,10).
    - Jójakín dožil pokojně (2Kr 25,27-30).
  - **Sidkijáš**
    - Nebúkadnesarem dosazený Jójakínův strýc (2Kr 24,17), neboli bratr (2Par 36,10).
    - Dopouštěl se zlého (2Kr 24,19).
    - Falešní proroci Sidkijáše zaváděli (Jr 28,1). Jeremiáš vyzýval k pokoře a odhaloval příčinu tohoto pokoření a Boží záměr s jeho lidem (Jr 29,10.14).
    - Vzbouřil se proti Nebúkadnesarovi navzdory přísaze při Hospodinu (2Par 36,13), za to jej Hospodin potrestal kaldejským králem (2Par 36,17). Došlo k totálnímu rozvrácení základních kamenů Izraelské civilizace: Vyvraždění mnoha mladých (2Par 36,17), odebrání sakrálních předmětů (v. 18), spálení chrámu (v. 19), stržení hradeb (v. 20).
    - Pozůstatek odveden do Babylónského otroctví (2Par 36,20).
    - Jeremiáš to vše předpověděl (2Par 36,21).
    - Po sedmdesáti letech nechal perský král Kýros opět vybudovat Hospodinův chrám (2Par 36,23) a nechal izraelskou zemi opět osídlit.

Jeremiášovi posluchači

Hospodin, Bůh jejich otců, k nim nepřetržitě posílal své posly, protože měl soucit se svým lidem i se svým příbytkem. Oni však Boží posly zesměšňovali, pohrdali jeho slovy a jeho proroky prohlašovali za podvodníky, takže Hospodinovo rozhořčení dolehlo na jeho lid a nebyl, kdo by ho zhojil.

2. Paralipomenon 36,15n

- Posluchači nereagují na Hospodinovo slovo (Jr 3,10).
- Bůh nevolá po zkáze Jeho lidu, ale po jeho věrnosti a návratu (Jr 3,14).
- Spása je totiž pouze v Hospodinu, všechno ostatní je klam (Jr 3,20-22).
- Ani „velicí“ (tj. vysoce postavení) nedbají na Hospodinovo slovo (Jr 5,5).
- Lid si hová ve lži. Jeremiášova konkurence je ve všeobecně přijímaných lživých proroctvích. Úcta se přiznává svévolným autoritám (Jr 5,31; 23,9-14). Je to „úděsné a otřesné“ (v. 30).
- Jeremiáš vyzývá k hledání autentické zbožnosti, cesty ke spáse. Je však odmítnut (Jr 6,16).
- Kult chrámu se stal ospravedlněním pro zlé jednání (Jr 7,10n). Proto hrozí zkáza, kterou již v minulosti Hospodin dopustil (v. 12). Navzdory tomu však platí nabídka vyslyšeného pokání (v. 5-7).

Ezechiel

Ezechiel jako osoba

- Ezechiel pravděpodobně odveden do zajetí za vlády Jójakína. Pátého roku po přestěhování Jójakína pověřen k prorocké službě (Ez 1,2n; 2Kr 24,14n). Ke lkání a předávání Hospodinových slov (Ez 2).
- Je varován: Izrael nebude zvěsti naslouchat. Vyslovit ji je však Ezechielova povinnost (Ez 3,6-19).
- Zemřela mu žena. Pomocí té události pak manifestoval předobrazu proroctví (např. 24,15-27).
- Ezechiel pravděpodobně kněz. Jeho prorocká služba akceptována, avšak přeslechnuta (Ez 33,30-32).

Ezechielova doba

- Ezechiel prorokuje pravděpodobně 593-573 př. Kr.³
- Doba babylonského zajetí. Došlo k němu ve dvou vlnách: Za Jójakína a za Sidkijáše (viz kapitolu *Jeremiášova doba*).
- Podle Jeremiášovy předpovědi trvalo zajetí 70 let. Potom král Kýros umožnil návrat.
- Skrze babylonskou a perskou říši otřásl Bůh rozložením sil v tehdejší světě (např. Ez 32,31n srov. s 2Kr 24,7). Egypt ztrestán Nebúkadnesarem (Ez 30,10).

Ezechielovi posluchači

Tys pro ně jako ten, kdo horoucně a krásně zpívá a pěkně hraje. Poslouchají tvá slova, ale vůbec podle nich nejednají.

Ezechiel 33,32

- Ezechielovi posluchači nebrali Hospodinova slova vážně (Ez 2,3-8).
- Hospodin se s Izraelem rozhodl skoncovat (Ez 7,2n →).
- Na Boží pokyn Ezechiel odkrývá hanebné modlářství přetrvávající i v exilní době (Ez 8,7-18).
- Posluchačem je svým způsobem i farao, jemuž je zvěstován konec (Ez 30-32).

Bibliografie

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona : český ekumenický překlad. 11. vyd., (9. přepr. v České biblické společnosti). Praha: Česká biblická společnost, 1998c1985, 863, 287 s. ISBN 80-858-1019-0.

SMITH, Gary V. *The prophets as preachers: an introduction to the Hebrew prophets.* Nashville, Tenn.: Broadman, c1994, xi, 372 p. ISBN 08-054-1610-2.

---

³ Ezekiel Timeline. *Bible Suite* [online]. 2011 [cit. 2013-03-05]. Dostupné z: <http://bibletimeline.info/ezekiel/1.htm>